

узрок су што са техником не иде. Зато он хоће да пређе на модерну филологију, романске и словенске језике. У то време пише највећем епском песнику Ашкерцу: „Спремам се за велики корак, мислим да се латим студија. Најважније сам већ учинио у томе циљу: постао сам солидан“. Али, и поред студија, требало је даље зарађивати да би се живело. Осим тога, Цанкар је већ био осетио да је књижевни рад његов прави позив, који он више није могао да остави. И тако од студија опет није било ништа.

Или, боље рећи, Цанкар је студирао на свој начин: читао је врло много, добро познао талијанску и француску књижевност. Са књигом у руци провео би по некад цео дан и целу ноћ, да после, идући дан и ноћ будан пресања. Осим тога, студирао је живот и људе. Осетио је атмосферу бечких предграђа, видео беду радника. Беч је необично заволео: „Како сам се свом душом закопао у тај бечки живот... Ту је ваздух сасвим друкчији, све је шире и слободније и зато се видик шири“.

1897 године Цанкар одлази кући где му је мати била тешко болесна. 23 септембра умире та велика паћеница, а дан пре тога била је умрла и њена мати. Саранили су прво старاماјку. У кући није било више ни паре. Цанкар је био очајан. Најзад је сео на воз, отишао у Љубљану и успео да од издавача Бамберга добије унапред осамдесет форината на име хонорара за своју прву збирку стихова која је изишла после две године под насловом „Еротика“ и била спаљена. Мати Цанкарева, која је с наивном побожношћу читала његове песме и у њима гледала Иванову будућност, није ни слутила да ће је хонораром од тих песама њен љубимац саранити; још мање је у својим материнским надама могла знати каква ће судбина доцније постићи ту збирку стихова.

После тога удара Цанкар је опет у Бечу, и његова велика љубав према мајци налази израза у делима која је у то време писао. Тада је постао његов роман аутобиографског карактера „На Кланцу“, у коме је обесмртио у свој лепоти и величини тип жене која у материнској љубави и женској оданости може све да поднесе, све да издржи, свега да се одрекне, без роптања на судбину и крст који носи.